

quod licet illi ex proprio nihil egerint, tamen illuc ad tormenta pervenient. Item Fulgentius de fide ad Petrum cap. 17. Firmissime tene, & nullatenus dubites, non solum homines jam ratione utentes, verum etiam parvulos, si sine Sacramento baptismatis de hoc sacculo transirent, ignis aeterni supplicio puniendos; quia eti peccatum proprie actionis non habuerunt, originalis tamen peccati damnationem carnali conceptio ne traxerunt.

Respondeo concessa Majori, negando Minorem, nempe quod nomine ignis aeterni poena sensus determinatè intelligatur, nam juxta phrasim Scripturæ, nomine ignis, quælibet poena designatur, ut docet Augustinus qu. 9. in Josue, & patet ex illo Psalmi 65. *Transframus per ignem & aquam,* & eduxisti nos in refrigerium. Unde hoc nomine Christus poenam damni pro parvulis, & sensus pro adultis significavit. Eodem modo intelligendi & interpretandi sunt Augustinus & Fulgentius, dum docent pueros sine baptismo decedentes igne torquenti; loquuntur enim metaphoricè, & nomine ignis poenam damni significant. Ita docent S. Thomas quæst. 5. de malo art. 2. ad 1. & in 2. dist. 33. q. 2. art. 1. ad 1. D. Bonaventura ibidem art. 3. qu. 1. ad 1. & Glossa in cap. *Nula* de consecrat. dist. 4. Quod vero hec interpretatio legitima sit, constat primò, quia intentum Augustini erat contra Pelagianos suadere, parvulos non esse felicitate aeterna donandos: At hoc sufficienter convincitur, nomine ignis accipiendo aeternum supplicium, nempe aeternam poenam damni, cum qua aeterna felicitas nequit conjungi: Ergo sic accipiendus est. Secundo, quia Fulgentius assertor per tinere ad fidem, quod parvuli in originali decedentes, ignis aeterni supplicio puniantur: Nullus autem sine manifesto errore assertore potest, dogma fidei esse quod illi parvuli aeternum cruciabuntur poena sensus, sed solum quod sint damnati, & aeternum puniendi poena damni: Ergo Fulgentius nomine ignis poenam damni significare voluit. Unde Glossa supra citata sic ait: *Carentia visionis Dei est poena ignis, de qua intelligendus est canon firmissime, desumptus ex Fulgentio.* Tertiò, si D. Augustinus in rigore accipiatur, secum conciliari non poterit, nam alijs locis supra relatis, aperte docet parvulos nullam poenam sensus sustinere.

44. Ex his intelliges, quod quando idem S. Doctor serm. 14. de verbis Apostoli ait: *Dominus iudicaturus, duas partes facturus, dextram & sinistram, sinistris dicturus est, Ite in ignem aeternum: dextris, Venite benedicti &c. Nullus relitus est locus medius;* ubi ponere queat infantes: Explicandus est, cum S. Thoma supra citato, de loco medio ad sensum Pelagianorum, qui solebant tales parvulos aliquid habituros felicitatem extra regnum cœlorum.

45. Objecies secundò, cum parvuli in hac vita corporales ætumnas & dolores sustineant, si post mortem ab omni poena sensus sint immunes, sequitur illos esse melioris conditionis post mortem, quam ante mortem: At hoc videtur absurdum: Ergo & illud.

Respondeo negando sequelam Majoris, melius enim est omnes sustinere miseras, cum aptitudine ad videndum Deum, quam omni poena sensus carere, sine huiusmodi aptitudine.

46. Objecies tertio: Veniale peccatum, quod levius est originali, in altera vita punitur poena sensus: Ergo multò magis originale eadem poena puniatur. Sed nego Consequentiam & paritatem: nam peccatum veniale, quoniamvis sit levius origina-

li, est tamen voluntarium voluntate propria, & habet aliquam conversionem & delectationem inordinatam, secus autem peccatum originale: Unde cum poena sensus correspondeat propria voluntati, & conversione ac delectationi inordinatae, non mirum si illud in altera vita poena sensus puniatur, istud vero sola poena damni.

47. Objecies quartò contra tertiam partem assertionis: Omnis adultus damnatus tristabitur, sentientque maximum dolorem & afflictionem interiorum, ob amissam beatitudinem; quia talis amissio seu carentia est maximum ipsorum malum ut potè eos privans maximo hono, nempe visione beatifica: Ergo similiter ob eandem rationem amissio seu carentia beatitudinis, tristitiam & afflictionem causabit in parvulus.

Respondeo, concesso Antecedente, negando Consequentiam & paritatem: Rationem discriminis assignat D. Thomas in 2. dist. 33. qu. 2. art. 2. his verbis: *Quia omnis homo usum liberi arbitrij habens proportionatus est ad vitam aeternam consequendam, quia potest se ad gratiam preparare, per quam vitam aeternam merebitur, ideo si ab hoc deficit, maximus erit dolor, quia amittet illud quod sum esse possibile fuit, Pueri autem nunquam fuerunt proportionati ad hoc quod vitam aeternam haberent, quia neque eis debebatur ex principijs naturæ, cum omnem naturalem facultatem excedat, nec aetatis proprios habere potuerunt, quibus tantum bonum consequerentur.* Ideo nihil omnino dolebunt de carentia visionis divina, immo magis gaudebunt de hoc quod participabunt multum de divina bonitate, & perfectionibus naturalibus.

48. Dices, Ethi beatitudo non fuerit in potestate parvolorum, ratione voluntatis propriæ fuit tamen illis possibilis voluntate capit: Sed hoc sufficit ut rationabiliter doleant de illius amissione: Ergo dolorem habebunt de amissâ beatitudine. Probatur Minor: Si quis patrimonio privetur, ob parentis delictum, non minus dolet quam si propriâ culpâ exhæredetur & tamen tunc patrimonium non fuit in illius potestate, sicut nec culpa parentis: Ergo amissio boni non existent in subiecti potestate, dolorem rationabilem causat.

Respondeo negando Minorem, & ad ejus probationem, concesso Antecedente, nego Consequentiam & paritatem. Ratio autem discriminis est, quia ad proprium patrimonium quilibet est ordinatus ab intrinseco, habetque naturale jus ad illud; & ideo sive aliena sive propriâ culpâ aliquis exhæredetur, rationabiliter dolet: ad gloriam autem habendam nullum jus præcessit in parvulis, vel si præcessit, dependet omnino ab extrinseco, & ideo ob amissam beatitudinem non posunt tristari rationabiliter; quemadmodum nullus sapiens homo affligitur de hoc quod non possit volare sicut avis, vel quia non est rex, vel imperator, quia hoc non est ei debitum.

49. Objecies quintò contra ultimam partem assertionis: Parvuli ob peccatum originale nullâ privantur perfectione sibi naturaliter debita, ut constat ex communi Theologorum axiome, assertente naturalia post peccatum integra remansisse: Sed beatitudo naturalis est perfectio homini debita: Ergo illâ parvuli non privantur ob culpam originalem. Unde D. Thomas qu. 5. de malo art. 2. ait, *Per peccatum originale privari hominem jure ad beatitudinem supernaturalem quod iustitia originalis prestabat, non autem jure ad bona naturalia.*

Confirmatur: Deus in resurrectione generali,

non

non obstante culpa originali, concedet infantibus in originali decessis, plura dona gratuita; ut immortalitatem, impossibilitatem, & quantitatem seu magnitudinem quam habituri essent, si ad adulatam ætatem pervenissent: Ergo multò minus denerabit illis beatitudinem naturalem.

Respondeo, concessa Majori, negando Minorem; nam licet naturalis beatitudo sit entitatè naturalis, non tamen est naturalis possessivè ex principijs naturæ humanae debitis; unde in statu naturæ puræ homo illam non consequeretur, nisi ex speciali auxilio Dei conditoris naturæ, ut diximus agendo de statu naturæ puræ, & magis constituit ex dicendis in tractatu de gratia. Ex quo patet ad testimonium D. Thomas, nam S. Doctor cum ait per peccatum originale non privari hominem *jure ad bona naturalia*, loquitur de bonis naturalibus entitatè & possessivè, id est quæ ex principijs naturæ humanae debitis possidentur, de quibus etiam intelligendum est commune illud Theologorum effatum: *naturalia post peccatum integræ remanserunt.*

Ad confirmationem, concesso Antecedente, neganda est Consequentia & paritas, nam dona illa non sunt cum peccato originali incompossibilia; naturalis autem beatitudo cum illo stare non potest, quia, ut supra dicebamus, beatitudo naturalis importat conversionem in Deum ut authorem naturæ, peccatum vero originale, à Deo nendum ut authore gratia, sed etiam ut conditore naturæ avertit.

50. Objecies ultimò: Si parvuli ex hac vita cum peccato originali migrantes, manerent post diem judicij perpetuò inclusi in limbo, eique alligati, poena sensus patarentur per alligationem ad talem locum, sicut Dæmones, & animæ separatae, in inferno vel purgatorio existentes, torquentur poena sensus, per alligationem ad ignem corporeum. Sed negatur sequela, & paritas eis enim illi parvuli debeat perpetuò inclusi in limbo, eique alligari, quia tamen non apprehendant illum locum, & talem detentionem & alligationem, ut sibi inconvenientem & nocivam, subindeque ex illa non tristantur, nec ei reluctant, nullam poenam sensus ex ea patiuntur. E contra vero, cum Dæmones & animæ in inferno vel purgatorio existentes, apprehendant alligationem ad ignem corporeum, ut nocivam, & ipsorum libertati contraria ac disconvenientem, subindeque ex ea valde tristentur, & affligantur, talis alligation in illis, poena sensus rationem habet. Solutio est D. Thomas qu. 26. de verit. art. 1. ad 5.

51. Ex dictis perfectè intelliges statum parvolorum in peccato originali decedentium. Illi enim nullâ poenâ positivâ puniuntur, sed tantum poenis privativis, nimirum carentia gloriae, & naturalis beatitudinis, absque eo quod ex hoc aliquem incedorem seu tristitiam concipient. Erunt, post diem judicij, quoad corpora, integræ, nulloque membro carebunt; ejusdemque quantitatibus seu magnitudinis, quam habituri essent, si ad adulatam pervenissent ætatem; eò quod Dei opera perfecta sint, & resurrectio corporum sit opus divinæ virtutis. Quoad animas vero, illæ aliqua objecta naturalia cognoscunt, per species à Deo infusas in statu separationis; nam omnem cognitionem ipsis denegare, improbatæ censet D. Thomas in 2. dist. 33. q. 2. art. 2. Dei etiam conditoris naturæ aliquam cognitionem habebunt, non tamen undequaque perfectam, quæ ad beatificandum illos beatitudine naturali sufficiat. Demum Deum authorem naturæ

diligent dilectione naturali, non quidem amicabili, efficaci, & perfecta (hæc enim stare non potest cum averione à Deo conditore naturæ, quæ in peccato originali includitur) sed dilectione imperfecta, quæ fertur in Deum, prout est essendi naturale principium, ut docet D. Thomas loco mox citato, in resp. ad ultimum argumentum.

Nec verum est, quod ex loco inferni, in quo possunt sunt infantes, exire debeant post diem judicij, in hanc terram in qua modò sumus, ut aliqui existimant, hoc enim non consonat Scripturæ Sacrae, dicenti Eccl. 21. *ubicumque cederit lignum, sive ad Austrum, sive ad Aquilonem, ibi erit:* quod Hieronymus in commentario ad illum locum, & alij SS. Patres intelligunt & communiter explicant de hominibus qui in eodem statu perpetuò erunt, in quo sicut in termino post mortem positi reperiuntur.

CAPUT VII.

De peccato habituali personali.

1. *Eccatum habituale aliud est originale, quod per generationem transfunditur, & resultat in nobis ex peccato actuali Adami, quo Dei preceptum in paradiſo terrestri violavit, de quo egimus capite precedenti: aliud personale, quod resultat ex peccato actuali à nobis commissio, & in nobis remanet, donec per contritionem & infusione gratiae auferatur, vocaturque à D. Thomas, & alijs antiquis Theologis, *macula peccati*, ad similitudinem maculae in rebus corporalibus. Nam sicut aliquod corpus maculari dicitur, quando ex contactu & commixtione alterius, nativum amittit splendorem seu nitorem, ut vestis, cum inficitur luto vel oleo; ita anima maculam spiritualem contrahit, dum inordinato voluntatis affectu, qui est veluti quidam animæ tantus, creaturæ adhærens, perdit nitorem seu splendorem quem habet ex refulgentia luminis divinae sapientie, & gratia sanctificantis. Unaquaque enim res, sicut unione ad nobiliora perficitur, ita permixtione cum inferioribus deturpatur & viliscit; non enim dicimus argentum esse impurum ex permixtione auri, quo melius & pretiosius evadit, sed ex permixtione plumbi vel stannii, quo inficitur & vitatur. Unde D. Thomas, post Augustinum, opus. 61. recte ait, *Animam medianam inter Deum & creaturas, conversione ad Deum illuminari, meliorari, & perfici. & conversione ad creaturas obtenebrari, deteriorari, & corrumphi.* Difficultas ergo est, in quo consistat hæc macula peccati, quæ à Theologis recentioribus peccatum habituale appellatur, non quod semper supponat habitum vitij productum, sed quia permanet & tandem durat, quandiu non est per veram penitentiam retractatum, ut constabit ex infra dicendis.*

2. Dico ergo primò, maculam peccati, seu peccatum habituale personale, non esse habitum inclinatè voluntatem ad bonum commutabile, ut ad ultimum finem. Est contra illos Thomistas qui doceat peccatum habituale originale consistere in conversione habituali ad creaturam, eodem enim modo de peccato habituali personali philosophandum existimat.

Probatur primò conclusio ex D. Thoma in 4. dist. 18. qu. 1. art. 2. in sed contra, ubi sic discutit:

I 3 E2

Ex peccato non remanet positivè aliquid in anima, nisi dispositio vel habitus, que consequntur peccatum ex parte actus ex quo aliquid ponit: Sed macula non est dispositio ex actu causata, nec habitus, quod paret ex hoc quod dispositio & habitus possunt sine gratia destrui per contrariam confuetudinem; macula autem sine gratia non afferatur: Ergo macula non ponit aliquid positivè in anima.

Confirmatur: Per justificationem tollitur omnino macula peccati, & tamen non tolluntur omnino prava dispositions & habitus vitiosi: Ergo macula peccati non est prava aliqua dispositio vel habitus.

3. Probatur secundò: Finis ultimus peccatoris est bonum proprium & privatum ipsius, ut infra ostendemus, cùm agenus de peccato mortali: At circa bonum proprium & privatum, nullus constitutus habitus, cùm voluntas, utpote inclinatio totius suppositi, sit circa tale bonum per seipsum sufficienter disposita, ut in tractatu de virtutibus in communi ostendim est: Ergo macula peccati, seu peccatum habituale, non consistit in habitu inclinante voluntatem ad bonum commutabile ut ad ultimum finem.

Probatur tertiod: Habitum non generantur, nec defrauantur, nisi per plures actus repetitos, ut communiter docent Philosophi: Sed macula peccari per unicum actum peccaminosum causatur in anima, & per unicum charitatis & contritionis actum deletur: Ergo non est habitus.

4. Dico secundò, maculam peccati mortalis, seu peccatum habituale, quatenus est mortale, esse privationem nitoris gratiae sanctificantis, cum respectu ad actum peccati praecedentem, à quo causatur.

Probatur primò ex D.Thoma h̄c qu.86. art.1. ad 3. ubi sic ait: *Macula non est aliquid positivè in anima, nec significat privationem solam, sed significat privationem quandam nitoris anime in ordine ad suam causam, qua est peccatum.* Quo nihil elarius & expressius in favorem nostrae conclusionis dici potest.

5. Probatur secundò: Id quod primò & per se excluditur per justificationem, est macula peccati, seu peccatum habituale, cùm justificatio impī sit remissio peccatorum, ut ostendit D.Thomas infra qu.113.art.1. Sed quod primò & per se excluditur per justificationem, est privatio gratiae, cùm ejus infusio sit terminus ad quem justificationis, ut Theologi docent in Tractatu de gratia. Unde S.Doctor ibidem art.2. ait quod non posset intelligi remissio culpa, si non adesset infusio gratiae: Ergo macula peccati, seu peccatum habituale, in privatione nitoris gratiae sanctificantis consistit.

6. Probatur tertiod: Per illud homo constituit debet peccator & injustus habitualiter, cuius oppositum constituit illum habitualiter sanctum & justum, cùm denominations opposita à formis seu rationibus oppositis pertendae sint: Sed gratia sanctificans immediatè constituit hominem sanctum & justum habitualiter: Ergo ejus privatio immediatè illum denominat & constituit peccatorem & injustum habitualiter, & per consequens in tali privatione ipsum peccatum habituale formaliter & immediatè consistit.

Dixi verò peccatum habituale, quatenus est mortale, consistere in privatione gratiae sanctificantis, quia si loquamus de peccato habituali secundum se, & abstrahendo à mortali, consistit in privatione conformitatis ad legem, seu restitudinis ra-

tions; talis enim privatio ex quocumque peccato in anima relinquitur, ex solo autem peccato mortali privatio gratiae sanctificantis. Unde S.Thomas hic art.1. utriusque privationis meminit, dum ait: *Anima hominis duplē habet nitorem (quo privatur per peccatum) unum quidem ex refugientia lumis naturalis rationis, per quam dirigitur in suis actibus; aliud vero ex refugientia divini luminis, scilicet sapientie & gratiae, per quam etiam homo perficitur ad bene & decenter agendum.*

Dixi etiam maculam peccati mortalis esse privationem nitoris gratiae, ut dicit respectum ad actum peccati praecedentem, à quo causatur; quia ut macula illa habeat rationem culpæ & peccati habitualis, debet esse moralis & voluntaria; subindeque connotare actum voluntatis à quo fuit causata. Ex quo facilè intelligitur, quomodo licet privatio gratiae non sit nisi una in unoquoque peccatore, sunt tamen in eo maculae sp̄cie diverse, secundum diversitatem specificam peccatorum ex quibus resultat, ut docet D.Thomas loco citato, & est simile (inquit) de umbra, que est privatio lumonis ex objecto aliquis corporis, & secundum diversitatem corporum objectorum diversificantur umbra. Ex quo solutum manet pricipium adversæ sententiae fundamentum, inde peritum, quod cùm privatio gratiae unica sit, & ejusdem speciei in quolibet peccatore, si in illa essentia litarer consistet macula peccati, seu peccatum habituale, illud non esset nisi unum specie, etiam post multa peccata diversæ speciei ab illo commissa: quod fundamentum, ut constat ex dictis, ruinosum est. Unde idem S.Doctor in 2. dist.32. qd.1. art.1. ad 2. Cū omnium peccatorum mortalium genera hoc commune habeant quod gratiam tollunt, non tamen omnium est una macula, sed diversa, secundum quod defectus gratiae ad diversas causas referuntur: unde defectus gratiae ex actu luxuria proveniens, est macula illius peccati, & sic de aliis.

7. Objicies primò contra primam conclusiōnem: Homo transacto actu peccati, non solum manet habitualiter aversus à Deo, sed etiam conversus habitualiter ad creaturam, seu ad bonum proprium & privatum, tanquam in ultimum finem: Sed h̄c conversio fieri nequit nisi per habitum positivum moraliter malum: Ergo in peccatore, transacto actu peccati, remanet habitus aliquis moraliter malus; inclinans ejus voluntatem ad bonum proprium & privatum, tanquam in ultimum finem, in quo peccatum habituale consistit.

Confirmatur: Peccatum actuale consistit in positiva tendentia ad objectum dissonum regulis morum, seu in actuali conversione ad bonum commutabile ut ad ultimum finem, ut capite sequenti ostendemus: Ergo peccatum habituale ex actuali relictum & caputum, in simili tendentia seu conversione habituali debet consistere.

Ad objectionem concessa Majori, nego Minorē: cùm enim ad rationem communem boni proprii & privati, voluntas per seipsum sit sufficienter determinata & inclinata, sicut quilibet acta potentia ad rationem communem sui objecti, non indiget habitu eam determinante & inclinante ad tale bonum, neque est capax illius, ipsa quippe inclinatio essentialis praefat eminentius quidquid præstare posset habitus.

Ad confirmationem, concessio Antecedente, nego Consequentiam, & paritatem: Ideo enim peccatum actuale in tendentia ad objectum dissonum regulis morum consistit, quia primum quod in illo intelligitur,

intelligitur, est positiva tendentia in objectum prohibitum, privatio verò gratiae, aut restitutio actui debite, consequenter tantum & secundariò ad illud se habet: primum autem quod intelligitur in peccatore remanens, transacto actu peccati, non est habitualis tendentia in objectum prohibitum, seu conversio habitualis ad bonum commutabile, sed privatio gratiae & charitatis, ex qua oritur tota perversitas quæ in habituali conversione ad bonum proprium & privatum reperitur.

8. Objicies secundò contra secundam conclusionem: Si quis in puris naturalibus seu in statu naturæ puræ positus, graviter peccaret; ex tali peccato maculam contraheret: At non haberet privationem gratiae, sed solam ejus negationem, cùm in tali statu naturæ humana ad ordinem gratiae non esset elevata: Ergo macula peccati, seu peccatum habituale, non consistit formaliter in gratiae privatione.

Respondeo peccatum habituale in statu naturæ puræ fore alterius rationis quam modò est, ac proinde habitum aliud constitutivum, nempe privationem subjectionis seu conversionis in Deum ut ultimum finem naturalem.

9. Hanc responsionem improbat Author Theologiae mentis & cordis tomo 4. pag.846. ubi ait id nequam dici posse: Tum quia essentia peccati mortali, quā mortalis, est laesio divinæ gratiae, amicitiae, & charitatis: Ergo macula ex illo peccato consurgens, est privatio illius gratiae, amicitiae, & charitatis. Tum etiam, quia in statu naturæ puræ, per peccatum mortale homo eam maculam contraheret, quæ in sola posset justificatione abstergi, cùm justificatio sit remissio peccatorum: non posset verò tunc justificari, nisi per gratiae infusionem, quia non est assignabilis alia justificatio forma: Ergo &c.

10. Verum hac frivola sunt, & multo fido non indigent ut solvantur. Ad primum enim respondetur, quod licet in statu naturæ elevate ad ordinem supernaturalem, per gratiam & charitatem, peccatum mortale, quā tale, sit laesio divinæ gratiae & charitatis, atque amicitiae Dei supernaturalis, secundum tamen in statu naturæ puræ, cùm in eo, nec esset gratia, nec charitas, nec amicitia Dei supernaturalis, sed solum amor Dei ut authoris naturæ, & conversio in illum finem naturalem; unde in illo statu peccatum mortale, quā tale, solum talem dilectionem & conversionem excluderet.

Ad secundum nego quod in statu naturæ puræ, remissio peccati, & justificatio hominis, non posset fieri sine infusione gratiae habitualis, cùm enim peccatum habituale hominis, in statu naturæ puræ constituti, & ad finem supernaturalem non elevati, non esset privatio gratiae aut restitutio supernaturalis, sed tantum conversionis in Deum ut finem naturalem, per hujusmodi conversionem posset tolli, cùm privatio tollatur per formam ipsi directè oppositam, subindeque posset tunc peccator justificari per actum dilectionis efficacis Dei ut authoris naturæ, adjuncto favore Dei extrinsecō, condonantis rationem offendit. Alioquin, si in statu naturæ puræ, ad remissionem & expulsionem peccati, necessaria esset infusione gratiae habitualis, vel alterius doni supernaturalis, sequeretur impossibilem esse remissionem peccatorum, manente homine in illo statu; cùm per infusionem gratiae habitualis, vel alterius doni supernaturalis, educeretur homo à statu naturæ

puræ, & constitueretur in statu gratiae. Unde si vera esset hujus Authoris sententia, homo manens in statu naturæ puræ, necessariò esset miser, quippe qui semel lapsus in peccatum, nullum haberet remedium, quo posset justificari, & beatitudinem naturalem, ad quam esset ordinatus, consequi. Ex quo ulterius sequeretur, statum naturæ puræ esse impossibilem, & divina providentia repugnantem, cùm divinæ providentia suavitati repugnet, hominem in aliquo statu condere, in quo necessariò sit miser, & suum ultimum finem ac beatitudinem naturalem consequi non valeat. Quare ideo Author hac ratione ductus, tomo 5. pagina 23, negat statum naturæ puræ esse possibilem. Cur ergo h̄ic in vanum laborat in assignanda ratione formalē, per quam peccatum habituale in statu illo constitueretur, & forma per quam homo lapsus in peccatum mortale justificaretur: Debeat conformater ad sua principia respondere ad argumentum propositum, Majorem esse de subiecto non supponente, cùm status naturæ puræ impossibilis sit.

11. Ex dictis confutata manet sententia Scotti & Nominalium, afferentium maculam peccati, seu peccatum habituale, consistere in reatu seu condignitate poena, ex actu peccati consecuta. Etenim non idèo aliquis est peccaro sordidus & maculatus, quia dignus est peccata, sed idcirco poena dignus est, quia peccati macula inficitur.

12. Exclusa etiam manet ex dictis opinio Valsesij, existimantis peccatum habituale, seu maculam, esse duntaxat denominationem extrinsecam, à præterito actu peccati, donec per penitentiam retractetur, perseverante, petita. Macula enim est quid intrinsecum, sicut nitor gratiae quo privat; unde sicut esse sanctum & mundum oritur à forma aliqua intrinsecā & permanente, nempe gratia habituali animæ inharente, ut de fide certum est, ita esse maculatum, immundum, & peccatorem, non est sola denominatio extrinsecā petita ab actu peccati, sed privatio intrinsecè suo modo afficiens animam, sicut tenebrae afficiunt aërem, & mors corpus. Addo quod eadem est ratio de peccato habituali personali, ac de originali: offendimus autem capite præcedenti contra Pipium, & Catharinum, peccatum habituale originale esse aliquid nobis intrinsecum, & distinctum à peccato actuali Adami, atque ab eo derivatum: Ergo similiter peccatum habituale personale erit aliquid nobis intrinsecum, distinctum à peccato actuali præterito, & non sola denominatio extrinsecā ab illo petita.

13. Ex dictis etiam facile colligi potest, in quo consistat macula peccati venialis: consistit enim in privatione fervoris charitatis, ex peccatis venialibus causata, quæ non tollit formam ex qua oritur animæ decor & pulchritudo, nimis gratiam & charitatem, sed eam obnubilat, & quasi tergit, ut minus reluceat & splendescat in actibus, habetque se ad animam existentem in gratia, sicut ad faciem venustam pulvis, quā non nihil sordescit, nec tamen ejus pulchritudo destruitur. Quo sensu dixit S.Leo Papa serm 4. quadragesima: *Dum per varias actiones vita huius sollicitudo diffunditur, necesse est de mundo pulvere etiam religiosa corda sordescere.*